

האישיות, כולל מין, שגרם להחרמתו בארה"ב, עד 1960. לסגנונו היתה השפעה מכרעת על הדור שאחרי מלחמ"ע II ובמיוחד סופרי תנועת ה"ביט" (BEAT) כגון ג'ק קרוואק, אלן גינזבורג ועוד. מספריו תורגמו לעברית "חוג הסרטן" ועוד (Miller).

ז'אן פאול סארטר (75). צרפתי. מאבות האקזיסטנציאליזם. תאוריה מרכזית בהגות שלאחר מלחמ"ע II, הדוגלת בעליונות קיומו של היחיד מעבר לכל שיקול אחר. התייתם מאביו בגיל צעיר, חונך ע"י סבו שהיה דודו של אלברט שוויצר. סיים את המכללה הלאומית העליונה בגיל 24. התנגד למוסד הנישואין אבל חי עפ"י הסדר קבע עם הסופרת סימון דה בובואר. המשיך לימודיו באוני' סורבון וכאן התיידד עם גדולי ההגות הצרפתית במאה ה-20: ריימון ארוו, מוריס מרלו-פונטי, סימון ווייל, עמנואל מוניה, ז'אן היפוליט, קלוד לוי-שטראוס ועוד. עסק בהוראה בגמנסיות שונות (1931-45).

גוייס לצבא עם פרוץ מלחמ"ע II. נפל בשבי הגרמני ושחרר כעבור שנה. מספריו העיקריים: "הבחילה" (1938) על המפגש בין האדם (הרוח) והסביבה (חומר). בספר זה העלה כמה מתפיסותיו, כגון אינדבידואליזם קיצוני אנטי חברתי. בספרו *Être et néant* (1943) התקרב לתאוריה ה"פנומנולוגיה" של אדמונד הוסרל - הוגה גרמני-יהודי (התנצר) המשלב במכלול אחד, את התופעות המוחשיות (חומר) והרוחניות (דמיון). לאחר המלחמה התייחס לאחריות החברתית וזיקתה ליחיד תחת הכותרת "קיומיות ואנושיות" (1946). בו זמנית החל לחבר סיפורת: "דור התבונה" (1945), "עכברים" (1945), "מוות בנשמה" (1949), וכן מחזות על אלימות האדם לאדם: "זבובים" (1943), "דלתיים סגורות" (1944), "ידיים מלוכלכות" (1948), "השטן ואלוהים" (1951), "נקראסוב" (1955), "האסיר מאלטונה" (1959).

סארטר היה מעורב מאז מלחמ"ע II בחיים הפוליטיים. תחילה באהדה לקומוניזם, אבל לאחר דיכוי ההתקוממות ההונגרית ע"י הצבא הסובייטי (1956), התיאש מדרך זו ופיתח בספרו "ביקורת התבונה הדיאלקטית" (1960), תאוריה סוציאליסטית הידועה בשם "סארטריזם", המשלבת את המרקסיזם עם חופש היחיד.

לסארטר היתה השפעה ישירה על הספרות וההגות שלאחר מלחמ"ע II (דה-בובואר, קאמו, סארו, ז'נה, יונסקו, בקט) ובעקיפין גם על הציור והפיסול (דובופה, ג'אקומטי, דה-סטאל, סובאז' ועוד). השפעתם של סארטר וחוג ידידיו חורגת בהרבה מעבר לגבולות צרפת ואירופה והיא ניכרת בכל תחומי היצירה העולמית. על כך מעידה גם הלוייתו שהפכה להפגנת הזדהות שבה השתתפו 25,000 איש מכל שכבות האוכלוסיה.

אירן - סטודנטים מהפכניים משתלטים על שגרירות ארה"ב בטהרן ותופסים 53 בני ערובה אמריקאיים. ארה"ב מנתקת את הקשרים הדיפלומטיים. משלוח יחידות קומנדו אמריקאיות במטרה לשחרר השבויים. המבצע נכשל כתוצאה מהתרסקות הליקופטרים: שמונה הרוגים וחמישה פצועים.

אפגניסטן - התנגשויות בין חיילי בריה"מ וקנאי האיסלם.

ארה"ב - עיכוב משלוח דגנים לבריה"מ בגלל הפלישה לאפגניסטן.

רונאלד רייגן נבחר לנשיא (רפובליקני).

סעודיה - עריפת 63 קנאים שתפסו את מתחם המסגד הגדול במכה (ר' 1979).

עיראק - פולשת לאירן. המשך המלחמה עד 1992. פולין - שביתת 500,000 פועלים לאות הזדהות עם עובדי נמל גדנסק. לך ולנסה נבחר לראש ארגון "סולידריות".

קובה - 10,000 נפש מוצאים מקלט פוליטי בשגרירות פרו. בהמשך תאושר הגירת 120,000 נפש לארה"ב.

נפטרו -

יוסף טיטו (88), נשיא יוגוסלביה.

אלכסיי קוסיגין (76), לשעבר ראש ממשלת בריה"מ.

רזה פאלחלאווי (61), השאה המודח של אירן.

הטורו: (יולי) מחבל מארגון פת"ח תוקף ברימונים ילדים ממוסד של אגודת ישראל. הרוג אחד ו-18 פצועים.

אוכלוסית העולם: 4,432,000,000

אמריקה - 612,000,000

אירופה - 484,000,000

אפריקה - 470,000,000

אסיה - 2,579,000,000

אוסטרליה - 22,800,000

בריה"מ - 265,000,000

בריאות: ארגון הבריאות הבין לאומי מודיע רשמית על חיסול מחלת "אבעבועות הרוח".

אמנות: ניו-יורק -

תערוכה מקפת של פאבלו פיקאסו: 1000 עבודות. 1,000,000 מבקרים.

תמונה של ג'אספר ג'ונס (3 דגלים) נמכרת ב-1,000,000 \$.

ספרות:

איטליה - אומברטו אקו: "שם הורד".

נפטרו -

הנרי מילר (89). סופר אמריקאי-יהודי. חי בצרפת (1930-39). זכור בזכות תאור חופשי של חוויותיו

אקזיסטנציאליזם (תקציר) -

תאוריה המושתת על מודעות האדם לקיומו הפיזי והרוחני: כל מעשה, בשם האל או מכל סיבה אחרת, מקורו בהחלטת האדם עצמו, בתחום מגבלותיו. עם זאת ההחלטה לעשות אינה תלויה בהכרח בהגיון, בתפיסה מוסרית, בחוקים בדעה פוליטית, בחילוניות או באמונה דתית, למרות שכלולים בה בסמוי או בגלוי, ערכים כגון טוב ורע, כנות וחוסר כנות, אוטנטיות וחוסר אוטנטיות. מכל אלה השלילי הוא "לעשות כמו כולם" (קוצנזוס) שפירושו ויתור על הדעה, ההחלטה והאחריות האישית. בדרך כלל מקובל לראות בהוגה הדני סורן קירקגארד את מייסד התפיסה, אבל יש המוצאים זיקה גם לסופרים דגולים בעבר כגון סופוקלס, שייקספיר, טולסטוי, דוסטויבסקי, פלובר ועוד. בין המודרנים בולטים, בנוסף לסארטר, ההוגים הגרמנים מארטין היידגר וקארל ז'אספרז. (1956-60). פיתח סגנון המשלב טרגדיה והומור, אכזבה ואמונה (Gary).

ישראל (1980)

נירמול היחסים עם מצרים: מנויי שגרירים, פתיחת הגבול וקו תעופה (אל-על), קשרי דואר, תיירות ומסחר. הכנסת מאשרת את מעמד ירושלים המאוחדת כבירת ישראל. שמעון פרס יו"ר מפלגת העבודה. נפטרו -

יגאל אלון (62). נולד בכפר תבור (מסחה). הצטרף לקיבוץ גינוסר (1937). סגן מפקד (1941) ולאחר מכן מפקד הפלמ"ח (8-1945). פיקד על רוב המבצעים במלחמת הקוממיות. ח"כ, סגן ראש הממשלה ושר מטעם העבודה. מחיבוריו: "בית אבי", "מסך החול" ועוד. רחל ינאית-בן צבי (94). עסקנית תנועת העבודה וסופרת. נולדה באוקראינה (1886). עלתה לארץ בגיל 6 (1908) עם משפחתה. אחותה של הפסלת בתיה ליזנסקי. מפעילי "השומר" ו"ההגנה". רעיית יצחק בן-צבי, נשיאה השני של ישראל (63-1952).

אוכלוסייה: 3,885,000 (631,000 ערבים). עלו 20,000. יהודים ביו"ש 12,500.

כלכלה:

המרת הליירה בשקל. החוב הלאומי החיצוני 21,779 מיליון \$. המדד 3433.1 (100=1969). אבטלה חודשית 320,000 איש. בניה למגורים 3,180,000 מ"ר. ההון בבורסה 34,608 מיליון ש"ח. מועסקים מיהודה ושומרון 38,000 איש. מעזה 33,000 איש.

חינוך:

סה"כ תלמידים: 1,202,000
גני ילדים 250,000
בי"ס יסודיים 450,000
חטיבת ביניים 73,000
בי"ס תיכוניים 143,000
על תיכוני 26,000
אוניברסיטאות 56,000
אחרים 44,000

ארכיאולוגיה:

חשיפת ארמון חשמונאי ביריחו.

אמנות:

בינאלה ונציה - משה גרשוני, מיכה אולמן. אוצר: אמנון ברזל.
פרס ישראל - פנחס ליטונובסקי, יוסל ברגנר, אנה טיכו ז"ל.

מוסיקה (פופ): נפטרו -

ולאדימיר ויסוצקי (42). זמר מחאה רוסי.
ג'ון לנון (40). זמר ומלחין בריטי. ממיסדי רבעיית ה"ביטלס". נורה למות בפתח ביתו בניו-יורק (Lenon).

סרטים:

ארה"ב -
"אנשים פשוטים" עם רוברט דפוד.
נפטר אלפרד היצ'קוק (81). במאי ממוצא אנגלי. מגדולי יוצרי סרטי המתח.
יפן - "קאגאמושה" (קוראסאווה).
צרפת - "המטרו האחרון" (רזנה).

ספורט:

בריה"מ - האולימפיאדה ה-22 במוסקבה.
בריטניה - ביוון בורג זוכה באליפות וימבלדון בטניס בפעם החמישית ברציפות.

עם ישראל: 13,000,000 נפש.

בצפון אמריקה	6,000,000
בישראל	3,885,000
בבריה"מ	1,700,000
במערב אירופה	1,000,000
באמריקה הלטינית	500,000
באפריקה	165,000
במזרח אירופה	80,000
במרכז אירופה	75,000
באוקראינה	74,000
בבלקנים	69,000
באסיה	45,000

תל-אביב -

במוזיאון: "אמנות אמריקאית של המאה העשרים" (מאוספי המוזיאון לאמנות מודרנית, ניו-יורק); באוהאוס (תערוכה ניידת מגרמניה); "מורשת הצילום של ארץ הקודש 1839-1941"; **לביא**; **גרשוני**; **ליסיצקי** (גואשים ל"חד-גדיא"); **תומרקין**; **מונק** (הדפסים); **מיכה אולמן**; **רומברג**.

גילי מ': תמר **גטר**; **צבי הקר**.

מבט: **קובנר**.

ריכטר: זיוה **ליבליך**.

דוגית: **חניתה**; **בן-ז'נו**.

שרה לוי: **וייס**; **אלימה**.

מבט: **אוריון**, **כהן-גן**; ישראל **גודוביץ** ("תרשים זרימה ארכיטקטוני").

שנער: **גרבוז**; **שלזניאק**.

גבעון: **כהנא**; **נוישטיין**; **תומרקין**.

עמליה ארבל: **שבת**; **גד אולמן**.

בגלריה 13 ביפו: יפתח **אלון** (איורים).

גורדון: **גרשוני**.

פירסומים -

"סיפור של אמנות ישראל" בעריכת בנימין **תמוז** (טקסטים: גדעון **עפרת** ודורית **לויטה**).

"אופקים חדשים" מאת גילה **בלס**.

"עשרים השנים הראשונות, ספרות ואמנות בת"א הקטנה", בעריכת א.ב. **יפה**.

"הופשטטר", בעריכת ב' **תמוז** ודורית **לויטה**.

"בין חולות וכחול שמיים" מאת נחום **גוטמן**.

פיסול: תל אביב -

קרוון: "קו+חלל". פסל סביבתי, בבנק לאומי לישראל (בית לין).

צילום:

גלריה לבנה: אבי **גנור** וז'ק **קתמור** (הולוגראם ותדפיסים בקרני לייזר).

תכנון ערים: ירושלים -

פסגת זאב, רובע מגורים. אדר': א' ו' **יער**. עם עמי **שנער**.

אדריכלות:

ירושלים - **אלרוד**: המוסד למורשת היהדות ע"ש ספיר, הרובע היהודי בעיר העתיקה.

תל-אביב - **רכטר**: מרכז מחשבים והנהלת בנק דיסקונט.

כתבי עת:

"קו" (סדרה חדשה), כתב-עת לאמנות, בעריכת יונה פישר ונילי נוימן (מחברת 3: נילי נוימן).

"מחברות" לספרות חברה וביקורת, בעריכת יורם ברונבסקי ויהושע קנז.

עתונות:

"העיר" מקומון ת"א. (ראשון בארץ).

ספרות:

"שירי ת"א" מבחר זוטא א', בעריכת דליה הרץ ועוזר רבין.

"בהקשר פוליטי" מאת ניסים קלדרון.
"מומנט מוסיקלי" מאת יהושע קנז.

תיאטרון:

הבימה -

"מלך מרוקאי" מאת גבריאל בן שמחון (תפאורה: שמואל **בק**). "ת"א הקטנה" מאת דן בן אמוץ וחיים חפר. "חתונת דמים" מאת פ"ג לורקה. "הכובע העתיק" מאת ווילומס. "הלילה ה-12" מאת שייקספיר. "הקמצן" מאת מולייר. "בצל פגודה" מאת א' פוגארד.

הקאמרי -

"יעקובי ולידנטל" מאת חנוך לוין. "יוסף וכתונת הפסים" מאת ט' רייס. "ינטלי" מאת ב' זינגר. "בגידה" מאת ה. פינטר. "החתונה" ו"עליתה ונפילתה של העיר מהגוני" מאת ב' ברקט. "הסוחר מונציה" ו"אותלו" מאת שייקספיר.

בצוותא -

"סטרפטיז אחרון" ו"יהי חור" מאת ה' מיטלפונקט ו' סובל.

מופעים -

"הכבש ה-16" מאת יהונתן גפן.

"יורדים על השבוע", מערכונים, פזמונים וראיונות.

1981

איך - שיחרור 52 בני הערובה האמריקאים.

איטליה - התנקשות בחיי האפיפיור יוחנן פאולוס בוותיקן ברומא.

אנגליה - נשואי יורש העצר, הנסיך מוילס, ולידי דיאנה ספנסר.

דרום אפריקה - הפלישה לאנגולה.

יוגוסלביה - נסיון למרד של האלבנים (מוסלמים) בחבל קוסובו.

מצרים - הנשיא **סאדאת** נרצח בקהיר. חוסני מובאראק נבחר לנשיא.

צרפת - הסוציאליסט פרנסוא מיטראן נבחר לנשיא המדינה.

כלכלה:

ארה"ב - חידוש מכירת החיטה לבריה"מ.

יוון - מצטרפת לשוק הארופאי המשותף.

חידושים: ארה"ב -

IBM מפתחת את המחשב האישי (C.P).

שיגור מעבורת החלל "קולומביה".

רפואה: זיהוי מחלת האיידס.

אמנות: ספרד -

ה"גרניקה" של **פיקאסו** מועברת מהמוזיאון לאמנות מודרנית בניו-יורק ל"פראדו" במדריד (עפ"י צוואת האמן).

ספרות:

סלמאן רושדי - "ילדי חצות".

ד"מ תומאס - "מלון לבן" (סיפורת).

מוסיקה:

מילאנו - ("לה סקאלה"), ק"ה סטוקהאוזן: "יום ראשון של אור" (אופרה).

מוסיקה (פופ):

לונדון - "חתולים". מחזמר מאת אנדרו לוי ובר. עפ"י ט"ס אליוט.
נפטר הוגי קארמיקל (82). אמריקאי. שחקן קולנוע ומחבר שירים כגון "אבק כוכבים" ועוד.

סרטים:

ארה"ב -

"אשת הקצין הצרפתי" (קרל ריז).

"שודדי התיבה האבודה" (שפילברג).

"אגמית זהב" (מרק ריידל).

צרפת - נפטר רנה קלייר (83). במאי. החל דרכו עם הסוראליסטים בפאריז. בין סרטיו: "פאריז נמה", "כובע קש מאיטליה", מתחת לגגות פאריז, "המלונים", "לנו החופש", "שתיקה שווה זהב" ועוד (Clair).

ישראל (1981)

השמדת הכור האטומי של עיראק ליד בגדאד ע"י חיל האוויר.

החלת המשפט והמינהל של המדינה בשטח רמת הגולן.

בחירות: מערך-47 ר"צ-1 תלם-2 מפד"ל-6 תמי-3 פאג"י-אג"י-4 ליכוד-48 התחיה-3 שינוי-2 מיעוטים-4.

נפטר משה דיין (66). מפקד צבא ופוליטיקאי. יליד דגניה, עבר עם הוריו לנהלל. בגיל 22 התגייס ל"יחידת הלילה" בפיקודו של אורד וינגייט (1937). במקביל הצטרף ל"הגנה" ונעצר ע"י הבריטים (41-1939). עם שחרורו פיקד על יחידת מתנדבים שנשלחה להצטרף לבריטים בפלישה לסוריה לסילוק המינהל הצרפתי תומכי ממשלת פטן (ויש). נפצע בפעולה ואיבד עין (מכאן ואילך נשא רטיה שחורה על פניו). במלחמת העצמאות פיקד על חטיבת השריון ואזור ירושלים. מונה לרמטכ"ל (58-1953) ופיקד על מבצע סיני (1956). נבחר לכנסת מטעם מפלגת העבודה (1959) וכשר החקלאות בממשלת בן גוריון. התפטר (1964) בגלל הסכסוך בין ראש הממשלה לוי אשכול ובן גוריון על רקע "הפרשה" (סירובו של אשכול להענות לדרישת בן גוריון לחקור את האשמים במתן "ההוראה" לביצוע פעולה חבלנית במצרים שהובילה למעצרים של סוכנים ישראלים חשאיים והוצאתם להורג). חזר לכנסת (1965) כנציג "רשימת פועלי ישראל" (רפ"י) ברשות בן גוריון. צורף לממשלת האחדות הלאומית שהוקמה בלחץ הציבור ערב מלחמת ששת הימים (1967) והשתתף בדיוני המטכ"ל בראשותו של יצחק רבין. לאחר מכן זכה להשפעה רבה כשר

הבטחון בממשלת גולדה מאיר, עד למלחמת יום כיפור (1973), כאשר הואשם עם אחרים כאחראי למחדל. בהמשך (1974) אולץ לפרוש מתפקידו על ידי ראש הממשלה החדש: יצחק רבין. כעבור 4 שנים צורף לממשלת הליכוד של מנחם בגין. פעל ביחד עם עייזר ויצמן בעת המו"מ לשלום עם מצרים, אבל התפטר (1979) בגלל כוונתו של בגין, שלא מומשה, לספח את השטחים הפלשתינים. לפני מותו ניסה להקים רשימה פוליטית בשם "תלם" שתפעל לנסיגה חד צדדית של ישראל מהשטחים הפלשתינים.

אוכלוסיה: 3,968,000 (315,000 ערבים). עלו 13.300 נפש.
24,000 יהודים ב-62 ישובים ביו"ש.

ספורט:

המכביה ה-11 באיצטדיון ר"ג.
מכבי ת"א זכתה בפעם השניה בגביע אירופה לאלופות בכדורסל.

חינוך:

קמפוס חדש של אוני' בר אילן.
6,218 תלמידים במוסדות להשכלה ביו"ש.

אמנות:

תל-אביב -
במוזיאון: "שנות השמונים בציור האמריקאי"; אוסף הלואיזיאנה מדנמרק; "רוח אחרת" (רונית איגר, לארי אברמסון, ציבי גבע, תמר גטר, גרשוני, לוסקי, מיכל נאמן, מרים ניגר, מרים נשרי, קובנר, דבורה שניידר, שאול שץ); פרנץ קראוס (כרזות); מוריס לואיס; הנדלר; ארכיפנקו; קדישמן (ציורים); גיימס אנסור; מיצגים אירית, בלוז, מזרחי ושפירא.
בביתן האגודה: אירית בלוז; "ריאלזם".
גורדון: יחיאל שמי ויוכבד ויינפלד.
שרה לוי: דוקטורי.
שנער: בר-אל (זכרון).
גילי מ': יעל רשף.
גבעון: גרשוני; כהן גן; טרטקובר; שטרייכמן.
הקיבוץ: גיטלין; פראלטה.
בינט: קובנר.
פנקס: פלדי.
מבט: שניאור.
פרסומים -
"ציונה תג'ר", מונוגרפיה.
"תומרקין מאת תומרקין".

פיסול: תל-אביב -

פנחס עשת: "גן הצומת", מול תחנת הרכבת צפון.
גלריה יפו העתיקה: דליה מאירי.

תכנון ערים: תל-אביב -

בינוי אזור המוזיאון. אדרי' רכטר.

אדריכלות:

יסוד מכללת "הסביבה" - סדנא לעיצוב ואדריכלות, בראשות האדריכל אליעזר פרנקל.

תל-אביב -

בן-חורין: מגדל מגורים מעל "לב דיזנגוף".

עינב: "הפקולטה למתמטיקה" אוני"ת"א.

כתבי עת: "חדריס", כתב-עת לשירה בעריכת הלית ישורון.

ספרות: "שער כניסה שער יציאה" מאת אבות ישורון.

נפטרו -

יוחנן **רטוש** (73). משורר. מיסד תנועת "הכנענים", עליה נמנו בין השאר הסופר אהרון אמיר, הסופר-פסל בנימין תמוז וכן הפסלים קוסו אלול, יחיאל שמי ועוד (הפסלים הושפעו גם מהאמן יצחק דנציגר ומעבודותיו, כגון נמרוד ושזייה).

אורי צבי **גרינברג** (85). משורר. מראשי "המנגמה הלאומית" בספרות העברית.

תיאטרון:

הבימה -

"בית המלאכה" מאת ז"ק גרומברג. "חקירה חוזרת" מאת ד' פו. "מרי סטוארט" מאת פ' שילר. "היום המטורף" מאת פ' טוריני. "פילומנה" מאת א' דה פיליפו. "מדאה" מאת אוריפדס. "גולים" מאת ג'ויס.

קאמרי -

"סולומון גריפ" ו"יסורי איוב" מאת חנוך לוין. "סיפור גן עדן" מאת איציק מנגר. "אנה כריסטי" מאת יי אוניל. "מיטות משונות" מאת א' אייקבורן. "הנשים העליונות מוינדזור" מאת שייקספיר.

"קבוצת תיאטרון נוה צדק" -

"מסיבת פורים של אדם בן-כלב" עפ"י יורם קניוק.

בית לסין - "אחרון הפועלים" מאת יהושע סובול. במוזיאון ת"א -

"טרמינל". תנועה, משחק, שירה ופנטומימה בבימוי אשרה אלקיים.

"מוליטמדיה" עם להקת "כרומוזום".

צילום: תל-אביב -

גלריה לבנה: מיכה בר-עם.

1982

ארגנטינה - כיבוש איי פוקלנד, מושבה בריטית באוקינוס האטלנטי. חיל משלוח בריטי מביס ומסלק את הפולשים.

לבנון - רצח 800 פלשתינאים במחנות הפליטים סברה ושאתילה - ע"י המילציות הנוצריות.

ספרד - הסוציאליסטים מנצחים בבחירות. פולין - ביטול החרם על ארגון "סולידאריות". לך

ואלנסה משוחרר ממעצר.

קנדה - ניתוק הקשר עם הכתר הבריטי.

נפטרו -

פייר **מנדס-פראנס** (75). מדינאי (סוציאליסט) צרפתי-יהודי. זכור כמי שהביא לסיום מלחמת

צרפת במושבותיה לשעבר: הודו-סין ואלג'יר.

ליאוניד איליץ' **ברז'נייב** (76), מנהיג בריה"מ. במקומו מונה יורי אנדרופוב.

באשיר **ג'ומאיל** (35). נשיא לבנון. נהרג בהתפוצצות מטען חומר נפץ בבנין הפלאנגות הנוצריות במזרח בירות.

ספרות:

ונצואלה - גבריאל גרסיה מרקס: "כרוניקה של מוות ידוע מראש".

נפטרו -

איין **ראנד** (77). סופרת אמריקאית. חסידת תאורית האדם העליון עפ"י ניטשה. מספרה

תורגמו לעברית "כמעין המתגבר" ו"מרד הנפילים" (Rand).

פיטר **וויס** (66). מחזאי ומרקסיסט גרמני-שבדי. זכה להצלחה בשנות ה'60. בן למשפחה נוצרית

ממוצא יהודי שנאלצה לברוח מגרמניה לאחר עליית הנאצים לשלטון: לצ'יכה, לשוויץ ולבסוף

לשבדיה (1939). החל כצייר ומאייר עם נטיה לסוררליזם. מאוחר יותר פנה לספרות ודרמה

בהשפעת פרנץ קאפקא ובהמשך לחשפנות של הנרי מילר. מחזהו המפורסם ביותר "מארא

סאד" (1964): "משפטו ורציחתו של מארא כפי שבויים ע"י המאושפזים בבית המחסה

שארנטון, בבימויו של המרקזי דה סאד" (Weiss).

סרטים:

איטליה - "זהו אשה" (אנטוניוניו).

ארה"ב -

"בחירתה של סופי" (אלן פאקולה).

"העולם עפ"י גארפ (ג'ורג' רוי היל).

"אי.טי." (סטיבן שפילברג).

בריטניה - "גאנדי" (ריצ'רד אטנבורו).

צרפת - נפטר ז'אן **טאטי** (73). שחקן-במאי. זכור בזכות קומדיות כגון "הדוד שלי" ו"החופשה של

מר הולו".

ישראל (1982)

שטח סיני מוחזר למצרים, כולל פינוי בכוח של חלק ממתישבי חבל ימית.

יאסר ערפאת חותם על מסמך המאשר את החלטות האו"ם בדבר זכות קיומה של מדינת

ישראל.

התחלת מלחמת לבנון (6.6). פיצוץ במתקן צה"ל בצור. 100 הרוגים.

ביקור נשיא צרפת פרנסואה מיטראן.

נפטרו -

ד"ר נחום **גולדמן** (88). נשיא ההסתדרות הציונית

ונשיא לשעבר של הקונגרס היהודי העולמי.
מאבות הסכם השילומים עם גרמניה.
הרב צבי יהודה קוק (91). מאבות ההשלמה בין
הדת והציונות.

אוכלוסיה: 4,038,000 (684,000 ערבים).
עלו 13,700 עולים.
יהודים ביו"ש 22,000.

ארכיאולוגיה: בקדש ברנע נחשפו שלש מצודות
ישראליות שהקדומה בהן היא מהמאה ה-10
לפנה"ס.

אמנות:

ביאנלה בונציה - תמר גטר (נ' 1953), מיכל נאמן (נ' 1951),
אוצרת: שרה ברייטברג.
תל-אביב -

במוזיאון: "גדולי האמנות המודרנית"; "שנות העשרים
באמנות ישראל"; צלמי ת"א (סוסקין וקרובמן); בובות
תיאטרון; קרוון; יהודית לוין; אדאמס (צילומים); אדולף
גוטליב.

גילוי מ': דליה מאירי, כץ, מישורי וקדישמן.
גורדון: עופר ללוש.

גבעון: תמר גטר; אורנה דורון; לב-טוב; טבת; מיכה
אולמן; גולדשטיין; גרשוני; כהן-גן.
שרה לוי: ירדני.

דביר: גרוס; תרזה גאיר; מרוז; ריב; לידיה דונה.
מרכז נוה צדק: תומרקין.
ריכטר: גולדשטיין.

פנקס: ציונה תגר; גליקסברג.
רדיוס: "אמן בוחר אמן".

הקייבוץ: דפנה פיינברג; נורית דוד; בן-צבי; פסלים
(אולמן, גולדשטיין, גיטלין, טבת, לורי ובי שוורץ).
שרה לוי: אמנים מציירים לזכרו של שלזניאק.
פרסומים -

"מקום" מאת יצחק דנציגר, בעריכת מרדכי עומר.
"מרסל ינקו". מבוא מאת יוג'ין יונסקו.

"שמשון הולצמן". מבוא מאת נתן זך ושלמה שבא.
אלבום רישומים של אריה נבון.

פיסול: תל-אביב -

דב פייגין, בגן העצמאות.

עיצוב נוף: תל-אביב -

מרדכי זוכובני: השלמת "גן הצומת" מול תחנת הרכבת
צפון.

אדריכלות:

פרס ישראל - אברהם יסקי.

באר יעקב - שרון: בי"ס לאחיות. עם יובל גני.

באר-שבע - כרמי: מעונות סטודנטים, אוני' בן גוריון (שלב
ב').

תל-אביב - זלוטוב: הדולפינריום.

שרון: בתי קולנוע "רב חן", "רב גן", "הנביאים", "דיזנגוף
2, 1". עם ה' רובין וח' צוקר.

ספרות: "פרק אחד מחייו של אבא והוא הגן"
מאת רות צרפתי.
נפטר יהודה יערי (82). מספריו: "כאור יהל",
"דרכי איש", "בין אשמורות".

תיאטרון:

הבימה -

"הנסיכה האמריקאית" מאת ניסים אלוני
(תפאורה: י' ברגנר). "תמול שלשום" מאת ש"י
עגנון (תפאורה: צ' שמשי). "מכולת" מאת הלל
מיטלפונקט. "רומולוס הגדול" מאת פ' דירנמט.
"יתוש בראש" מאת ז' פדו. "שלומית" מאת א'
ווילד. "אופרה בגרוש" מאת ב' ברכט.

הבימרתף -

"משיח" מאת יוסף מונדי.

קאמרי -

"הזונה הגדולה מבבל" מאת חנוך לוין. "מקום
אחר" מאת עמוס עוז ופ. גרי. "קהיר פברואר 78"
מאת יצחק בן-נר. "סבוב מסוכן" מאת ג"ב
פריסטלי. "טוב" מאת ס"פ טיילור. "גדול וקטן"
מאת ב' שטראוס. "היער" מאת אוסטרובסקי.
"המעגל" מאת א' שניצלר. "אמדיאוס" מאת פ'
שפר.

תיאטרון המדרגות -

"וויצק" מאת ביכנר.

תיאטרון נווה צדק -

"הפטריוט" מאת חנוך לוין.

מוסיקה:

בפילהרמונית - "פתיחה חגיגית" מאת עמי
מעייני.

במוזיאון - ערב מיצירות ג'ון קייג'.

הגות: נפטר גרשום שלום (83). חוקר הקבלה.
זכור גם כידידו של הסופר וולטר בנימין, מגדולי
אנשי התרבות הגרמנית בין המלחמות.

ארה"ב -

הנשיא ריגן מודיע על כוונתו לפתח מערכת הגנה
חדשה כנגד טילים, שנודעה בשם "מלחמת
הכוכבים".

פלישת נחתי ארה"ב באיי גראנדה (קריביים)
לסילוק משטר שמאלני.

אתיופיה (חבש) - בקשת סיוע ל-4 מליון נפגעי
הרעב.

איטליה - לראשונה ראש ממשלה סוציאליסטי
(בטינו קראקסי).

בריה"מ - הפלת מטוס נוסעים של דרום קוריאה
בדרכו מניו-יורק לסיאול שחדר לשטח בריה"מ.
כל 269 נוסעי המטוס נהרגו.

לבנון - השיעים מפוצצים את שגרירות ארה"ב
בביירות (87 הרוגים) ואת מחנה "כח השלום"
(242 הרוגים אמריקאים ו-62 צרפתים).

4000 פלשתינאים בראשות יאסר ערפאת נמלטים
לטוניס.

נפטר הארי ג'יימס (77). מגדולי המלחינים ונגני החצוצרה בסגנון הג'ז הלירי (James).

סרטים:

איטליה - "והספינה שטה" (פליני).

ארה"ב -

"זליג" (וודי אלן).

"תנאים של חיבה".

"היום שלמחרת".

בריה"מ - "נוסטלגיה" (סטראקובסקי).

נפטרו -

לואי בוניאל (83). במאי קולנוע ספרדי. ידיד של המשורר לורקה והצייר דאלי. מסרטיו: "כלב אנדאלוז", "ורדיאנה", "הקסם הסמוי של הבורגנות" ועוד.

קינג וידור (87). במאי קולנוע אמריקאי. מסרטיו: "המצעד הגדול" (1925), "כמעין המתגבר" (1946) (Vidor).

ישראל (1983)

חתימת חוזה שלום עם לבנון (בוטל). ראש ממשלת ישראל, מנחם בגין מתפטר ובמקומו נבחר יצחק שמיר. חיים הרצוג נבחר לנשיא השישי. נהרג אמיל גרינצוויג (34), מפעילי תנועת "שלום עכשיו", בעת הפגנה. אוכלוסייה: 4,110,000 (703,000 ערבים). עלו 16,900.

אמנות:

עין הוד - נחנך מוזיאון ע"ש מייסד הכפר, הצייר מרסל ינקו. תל-אביב - פתיחת מוזיאון "בית ראובן", רח' ביאליק 14.

אמנות:

תל-אביב -

במוזיאון: ציור חדש מגרמניה; אקספרסיוניסטים מאוסף בוכהיים; ציורים והדפסים סיניים מאוסף פינס; ארמאן; מיכל נאמן; קלזמר; ריב; צבי גולדשטיין; פיני לייטרסדורף (אופנה). צלמים: לרסקי, קרטייה-ברסון וקירשנר.

דביר: לאה ניקל, לבב, ברג, גרי גולדשטיין, פיצ'חזדה; ביאנקה אשל (תכשיטים).

גורדון: קובנר.

שרה לוי: גלי וויס; רינה מועלם; רייכוורגר; חגית שחל.

גבעון: דורצ'ין; סטימצקי; ניניו; לביא; נוישטיין.

גיולי מ': דגנית ברסט; פרומר; נירית רון; סמירה; דרוקס.

פיסול: תל-אביב -

ציפר; אופק; דליה מאירי; עשת (בגן הצומת). שטרנשוש (בגן האריסון).

תכנון ערים: תל-אביב -

כיכר מוגבהת במנשיה, כולל חניון. אדר': ניב, אמנון ודני שוורץ. השלמת הטיילת, גורדון-אלנבי. אדר': רכטר.

פולין - לך ואלנסה זוכה בפרס נובל לשלום. צרפת - הפושע הנאצי קלאוס בארבי מובא למשפט בליאון לאחר הסגרתו ע"י ממשלת פרו. סרי לנקה (צ'יילון) - מאות הרוגים במהומות בין סינהלים ו-טאמילים. פיליפינים - נפטר ראש האופוזיציה בנגינו אקיננו (נולד 1930). נורה בשדה התעופה של מאנילה.

חידושים:

תחילת הפצת תקליטורים (D.C.).

סלי רייד, האשה האמריקאית הראשונה בחלל.

מדע: יחידת האורך 1 מטר נקבעת סופית עפ"י מהירות האור (עד כה עפ"י היקף כדור הארץ 1:1.000.000).

ספרות:

בריטניה - ג'ון לה קארה: "המתופפת הקטנה" (ריגול).

נפטרו -

ארתור קסטלר (78). סופר בריטי. יהודי-הונגרי. למד בווינה, לעת זו נטה לקומוניזם. כתב צבאי מטעם היומון הבריטי "ניוז כרוניקל" במלחמת האזרחים בספרד. כאן (1936) נפל בשבי הפאשיסטים. עם שחרורו פירסם "עדות מספרד" (1937) שבה ניתק עצמו מהקומוניזם. לאחר מכן הופיע ספרו "אפלה בצהריים" (על משפטי הראוה במוסקבה) שזכה לתרגומים ב-30 לשונות. בספרו "נגבים בלילה" התייחס בשליה למפעל הציוני בארץ. ממאמריו האחרונים זכור הקובץ "היוגי והקומיסאר". רוב כתביו העיקריים תורגמו לעברית. קוסטלר סבל ממחלת לוקמיה ופארקינסון עד שלבסוף החליטו, הוא ואשתו להתאבד (Koestler).

טנסי וויליאמס (72). מחשובי המחזאים האמריקאים: "ביבר הזכוכית" (1944), "חשמלית ושמה תשוקה" (1947), "קאמינו ריאל" (1953), "חתול על גג פח לוהט" (1955), "ליל האיגואנה" (1961) ועוד. רובם עובדו לקולנוע (Williams). רוס מקדונלד (68). אמריקאי. מחבר סיפורת מתח (Macdonald).

הגות: נפטר ריימון אהרון (78). צרפתי-יהודי. זכור בגין גישתו הסקפטית ודעותיו השמרניות, במיוחד בעת מרד הסטודנטים בשנת 1968 (Aron).

מחול:

פאריז - רודולף נורייב מתמנה למנהל להקת הבלט של האופרה.

נפטר ג'ורג' בלאנשין (79). כוריאוגרף רוסי-אמריקאי. מאחרוני "הבלט הרוסי" של דיאגילב (Balanchine).

מוסיקה: (פופ): ארה"ב -

אדריכלות: תל-אביב -

אמרינו ומאיוס: הפק' לעבודה סוציאלית, אוני' ת"א.
א' שוורץ: מוזיאון האצ"ל ע"ש פאגלין, גן קלור. עם א' ניב.

ספרות:

ציכיה - מילך קונדרה: "הקלות הבלתי נסבלת של החיים" (סיפורת. תורגם לעברית). נפטר -

ליליאן הלמן (77). אמריקאית. מחברת מחזות על נושאים חברתיים כגון "שועלים קטנים" (1939), "צעצועים בעלית הגג" שהופקו גם בארץ. נרדפה ביחד עם בעלה הסופר (מתח) דאשיל האמט בשנות ה'50, בגלל דעותיהם השמאליות.

ארוינג שאו (71). אמריקאי. מספריו תורגם לעברית "כפירי אריות".

טרומן קאפוטה (60). אמריקאי. מחבר "ארוחת בוקר בטיפאני" ועוד.

מיכאיל שולוחוב (79). רוסי. מספריו תורגם לעברית "הדון השקט". נחשב בשעתו לשיא הסגנון הסוביטי.

סרטים:

ארה"ב - "המעבר להודו" (דיויד לין). עפ"י פורסטר.

"דמעות של שתיקה" (רולנד ג'ופה).

"אמדאוס" (מילוש פורמן).

צרפת - נפטר הבמאי פרנסואה טריפו (52). ממיסדי "הגל החדש".

שבדיה - "פאני ואלכסנדר" (ברגמן).

רפואה: צוות צרפתי וצוות אמריקאי מגלים בו זמנית את נגיף האיידס.

ארכיאולוגיה: קניה - נתגלתה עצם לסת בת 5 מליון שנים, של יצור אנושי קדום שאיננו קוף.

(1984) ישראל:

שמעון פרס מהמערך (עבודה) בראש ממשלת אחדות לאומית.

נובמבר - תחילת המבצע להעלאת הפלאשים מחבש (25,000 נפש).

נפטר פרופ' יגאל ידין (67). איש צבא, ארכיאולוג ופוליטיקאי. בנו של פרופ' א' סוקניק, (ארכיאולוגיה). אחיו של הטייס מתי סוקניק (נהרג 1948) והשחקן גדי סוקניק (קאמרי).

הצטרף ל"הגנה" בגיל 15 (1932). למד ארכיאולוגיה ולשונות עברית וערבית. ראש אגף מבצעים ב"הגנה" ובצה"ל. הרמטכ"ל השני (1949-1952). פרופ' באוני' העברית משנת 1963.

ערך חפירות בחצור, במגידו, במצדה ובמערות מדבר יהודה. פרס ישראל (1956). הקים את תנועת "שינוי" (1976). הצטרף לממשלת הליכוד כסגן ראש הממשלה (אוקטובר 1977).

אוכלוסיה: 4,255,000 (740,000 ערבים). עלו 19,980.

עיון: תל-אביב -

חגיגות יובל 75 שנה (נוסדה 1909).

ספרות:

פרס ישראל - אהרון אפלפלד (סיפורת), חיים חפר ונעמי שמר (זמר עברי).

"החיים הספרותיים בת"א 1910-1933" מאת זוהר שביט.

א. ב. יהושע: "גרושים מאוחרים" (פרס ברנר)

תיאטרון:

הבימה -

"סגור" מאת מוטי בהרב. "בונקר" מאת חיים מרין. "האחים קרמזוב" מאת ר' קריין עפ"י דוסטויבסקי. "נשי טרויה" מאת אריפידס/ז'פ סארטר. "יושע עגל" מאת י"י זינגר. "ידיים מזהמות" מאת ז'פ סארטר. "קוויאר ועדשים" מאת ג' סקארציצי ור' טאראבוזי. "תשוקה" מאת פ' ניקולס. "המלט" מאת שייקספיר. קאמרי -

"אורזי המזוודות" ו"סוחר הגומי" מאת חנוך לוין. "קולי קולות קלים" מאת מ' פריין. "המערב האמיתי" מאת ס' שפרד. "מעגל הגיר הקווקזי" מאת ב' ברכט. "סוויני טוד" מאת י. וויילר. "הצלצול האחרון" מאת ס' גריי.

מוסיקה:

פרס ישראל - משה וילנסקי (זמר עברי).

קול ישראל מפעיל את "קול המוסיקה".

1984

ארה"ב - רונלד רייגן נבחר שנית לכהונת נשיא. הנחתים האמריקאים מפנים את לבנון.

בריטניה - שביתת כורים למניעת סגירת מכרות הפחם (נמשכה שנה).

בריטניה - חתימת הסכם להחזרת הונ-קונג לסין בשנת 1997.

הודו - קנאים סיקים משתלטים על "מקדש הזהב" באמריסטאר. הצבא מפנה את המורדים (250 הרוגים). מרד של אנשי צבא סיקים במחאה על טבח בני עמם (הסיקים היו מעמודי התווך של צבא הודו).

רצח אינדירה גאנדי (66), ראש ממשלת הודו, ע"י שומר ראש סיקי. בנה ראגיב מתמנה ראש ממשלה. מהומות לאחר הרצח (1,000 הרוגים).

ארועים:

נפטרה אנדרסון מנאהן (83). טענה שהיא אנאסטאזיה, בתו הצעירה של הצאר הרוסי אלכסנדר II, שניצלה בנס בעת שמשפחתה נורתה למות ע"י המהפכנים הרוסים. בני משפ' הצאר במערב דחו טענותיה מכל וכל.

ספורט: ארה"ב -

פתיחת האולימפיאדה בלוס אנג'לס.

אמנות:

בינאלה בונציה - אוסוולדו ברומברג. אוצר: מרק שפס.

תל-אביב -

במוזיאון: "דימויים קוסמיים באמנות המאה העשרים"; אריך סלומון (צילומים).

הקיבוץ: **יהלום**.

גורדון: **אברמסון**; **ללוש**; **מסג**; **ליפשיץ**.

שרה לוי: **גלעדי**; **דורצ'ין**; **ארגוב**; **מזרחי**.

גבעון: **גרשוני**; **תומרקין**; **קופפרמן**.

גילי מ': **ציבי גבע**; **מרוז**.

דביר: **מיכל נאמן**; **ריב**.

פרסומים -

"נחום גוטמן", מונוגרפיה בעריכת אהוד בן-עזר.

אדריכלות:

ירושלים - א' **פרנקל**: ישיבת "הכתל" בעיר העתיקה (התחלה 1968).

רמת-גן - **זולוטוב**: "קניון איילון" (הראשון בארץ).

ספרות:

פרס ישראל - ימימה אבידר-טשרנוביץ (ילדים);

אפרים קישון (הומור).

נפטרה מרים ילין **שטקליס** (84). זכורה בעיקר

בזכות שירה וסיפורת לילדים.

תיאטרון:

פרס ישראל - השחקן שמואל רודנסקי.

הבימה-

"האוריסטיאה מאת אייסכילוס. "מאחורי הגדר"

עפ"י ח"י ביאליק. "בית הבובות" מאת ה' איבסן.

"יומן חוף בריטון" מאת נ' סיימון. "מגדלים"

פורחים" מאת ד' מאמט. "מלחמה בבית" מאת ג'

דאף.

הקאמרי -

"הנשים האבודות מטרויה" מאת חנוך לוין.

"לילה טוב אמא" מאת מ' נורמן. "הביתה" מאת

ה' פינטר. "שקרים" מאת י' וייטמור. "נשים

בצמרת" מאת ק' צ'רצ'יל. "יוסף וכתנת הפסים"

מאת ט' רייס. "מידה כנגד מידה" ו"הסערה"

מאת שייקספיר.

מוסיקה: במוזיאון -

פורום למוסיקה בת-זמננו עם קבוצת "אקוסטיק

11-7".

"שירי מכות מצרים" מאת נחום היימן.

1985

ספרד ופורטוגל מצטרפים לקהילה האירופאית.

אלבניה - נפטר אנוור **הוקסה** (77). דיקטטור

קומוניסטי. משל מסוף מלחמ"ע. במקומו

מתמנה ראמיז אליה.

ארגנטינה - משפט המנהיגות הצבאית על פשעים

כנגד האזרחים. שני סגני נשיאים לשעבר נידונים

למאסר ממושך.

בריה"מ - מיכאיל גורבצ'וב, המזכיר הכללי:

תחילת מדיניות ההפשרה והליברליזציה.

דרום אפריקה - ביטול חוקי הגזענות.

הטרור הערבי: נתפס מטוס טי.וו.אי. 39 נוסעים

מוחזקים כבני ערובה. 1 נרצח.

נתפסה האניה האיטלקית "אכילה לאורה". 450

בני ערובה. 1 נרצח (יהודי). החוטפים מוצאים

מקלט במצרים ומשם מוטסים לטוניס. המטוס

יורט ע"י האמריקאים והחוטפים נשפטו

באיטליה.

מדע: מתגלה חור ענק מעל לקוטב הדרומי

בשכבת האוזון המגינה על כדור הארץ בפני קרני

השמש.

אמנות: פאריז -

כריסטו עטיפת גשר "פון נוף".

ספרות: בריטניה -

נפטר רוברט **גרייבס** (90). זכור בזכות ספרו "אני

קלאודיוס" שהופק לסדרת טלוויזיה.

מוסיקה:

חגיגות 300 שנה להולדתם של באך והנדל.

קונצרטים (קלאסי ופופ) למען נפגעי הרעב

באפריקה. נאספו 60 מליון דולאר.

סרטים:

ארה"ב -

"חדר עם נוף".

"מאפריקה".

נפטר אורסון **וולס** (70). מגדולי אנשי הקולנוע.

מסרטי: "האזרח קיין" (1941) "האמברסונים"

הנפלאים" (1942) "הזר" (1946) "הלידי משנחאי"

וימקבת" (1948) "אותלו" (1952) "מר ארקדין"

(1955) "מגע הרוע" (1958) "המשפט" (1962)

"פאלסטאף" (1966) "F For Fake" (1975) ועוד.

יפן - "כאן" (קוראסאוה).

(1985) ישראל:

סיום מלחמת לבנון.

חיל האויר מפציץ את בסיס אש"פ בטוניס: 60

הרוגים (תגמול על רצח 3 ישראלים בקפריסין).

נתפס (בלונדון) מרדכי ואנונו. מעובדי הכור

בדימונה, שגילה את סודות פיתוח הנשק הגרעיני

של ישראל.

אוכלוסיה: 4,310,000 (760,000 ערבים).

עלו 10,640.

אדריכלות:

באר-שבע - **יסקי גיל סיון**: מרכז ספורט באוני' בן-גוריון.

נתניה - **יסקי גיל סיון**: קניון השרון.

חיפה - **עינב**: מרכז לתיירים בטכניון.

ירושלים - **ציפור**: אקדמיה בצלאל, הר הצופים.

רם **כרמי**: בית המשפט העליון (פרס 1 בתחרות בינ"ל.

הביצוע עד 1992). עם עדה **כרמי-מלמד**.

תל-אביב - **יסקי גיל סיון**: בנין חב' החשמל, דרך פ"ת.

פרסומים -

"השפה המודרנית באדריכלות" מאת ברנו צבי, בתרגום בן אחותו, האדרי' אריה סונינו.

תיאטרון:

הבימה-

"פרוד זמני" מאת הלל מיטלפונקט. "נמר חברבורות" מאת יעקב שבתאי. "הפרדס" מאת יוסי בר יוסף. "הבית ברח' שינקין" מאת דניאל לפין ויונתן להב. "המלך מתיא הראשון" מאת דבורה עומר עפ"י יאנוש קורצ'ק. "המשפט" מאת מקס ברוד עפ"י פראנץ קאפקא. "טייבלע והשד שלה" מאת אי' פרידמן עפ"י בשביס זינגר. "מלון קטן בצד" מאת ז' פדו ומ' דבליה. "טיירונות" מאת נ' סיימון. "רובינזון קרוזו" מאת י' פולאק וצ' פישזון.

1986

ארה"ב - מטוסים אמריקאים מפציצים את הערים טריפולי ובנגאזי בלב (פעולת תגמול על ירי טילים לוביים לעבר מטוסי ארה"ב, שהיו בסיוור מעל לים התיכון בסמוך ללוב). נספו 7 האסטרונאוטים של מעבורת צ'לנג'ר. התפוצצה זמן קצר אחרי שיגורה. בריה"מ - דליקה בכור הגרעיני בצ'רנוביל: האסון הגרעיני החמור בעולם (26.4). פורטוגל - לראשונה לאחר 60 שנה נבחר אזרח לראש ממשלה.

חידושים: איטליה -

נפטר קאנדודו ג'אקוסי (83). ממציא האמבטיה הקרויה על שמו.

ארכיאולוגיה: מצרים - גלוי קבר איה, שר האוצר של תות אנך אמון.

בריאות: ארה"ב -

נחשפו 21,000 חולי איידס.

אמנות: פאריז -

נפתח "מוזיאון ד'אורסיי" לאמנות צרפתית של המאה ה-19 (רומנטיקה, אקדמיזם, ראליזם, אימפרסיוניזם ופוסט-אימפרסיוניזם), כולל פיסול, עיצוב ותיעוד התקופה.

ספרות: נפטר -

ולנטין קאטאיב (89). רוסי. מספריו תורגמו לעברית הרומן "מפרש בודד מלבין באופק" והמחזות שהועלו בתיאטרון: "המטפחת הכחולה"; "הריבוע של העיגול"; "יום מנוחה". חוזה לואיס בורחס (87). ארגנטינאי. נודע בזכות סגנונו המשלב מציאות ודמיון, בד"כ סיפורים קצרים, שהקנו לו את הכינוי קאפקא של אמריקה הלטינית (Borges).

סימון דה בובואר (78). צרפתייה. פמיניסטית. זוגתו של סארטר. מספריה: "המין השני" (פמיניזם), "המנדרניזם", (Beauvoir).

ז'אן ז'נה (76). צרפתי. פושע ומחזאי בסגנון האבסורד. נולד מחוץ לנשואין והופקד בידי משפחת איכרים. נתפס בגניבה בגיל 10 והועבר לבי"ס לילדים שנודע כחממה לפושעים. מגיל 19 חי כנווד והתקיים כזונה וכייס. החל לכתוב בגיל 32 (1942) בעת מעצר על גניבה, בעיקר על חוויותיו בקהילת הזונות של מונמארטר בפאריז. במקביל לכתובה המשיך לפעול כגנב עד שנודון למאסר בפעם ה-10 (1948), שהפך אוטומטית למאסר עולם. בשלב זה זכה להתערבות משכילי צרפת, ביניהם סארטר, בובואר, קאמו, קוקטו ועוד, שהשיגו עבורו חנינה מנשיא צרפת. בהמשך חיבר סארטר מאמר בשם "הקדוש ז'נה: שחקן ומעונה" (1952). מכאן ואילך התפרסם שמו בעיקר בזכות מחזות האבסורד: "המרפסת" (1956), "פרגודים" (1961) ועוד (Genet).

ברנד מלמוד (72). אמריקאי-יהודי. מספריו: "העוזר", "הדייר" עוד (Malamud).

מוסיקה:

לונדון - "פנטום האופרה" (מחזמר). ניו-יורק - "עלובי החיים" (מחזמר).

מחול: נפטר הרקדן האוסטרלי רוברט הלפמן (77). זכור גם בזכות הופעותיו בסרטים כגון: "נעליים אדומות", "סיפורי הופמן" ועוד.

סרטים:

איטליה - "ג'ינג'ר ופרד" (פליני). ארה"ב - "חנה ואחיותיה" (וודי אלן). "שם הורד". עפ"י אומברטו אקו. נפטר אוטו פרמינגר (80). במאי קולנוע אמריקאי. יליד וינה. למד אצל מקס ריינהארדט בברלין. נמלט מהנאצים והשתקע בהוליווד: הירח כחול, אנאטומיה של רצח, ליאורה, אקסודוס ועוד. בריה"מ - "הקורבן" (טארקובסקי).

ישראל (1986):

יצחק שמיר מחליף, עפ"י ההסדר, את שמעון פרס כראש ממשלת האחדות הלאומית. אנאטולי שראנסקי ושלושה אשמים בריגול, משוחררים דרך ברלין המזרחית בתמורה ל-3 מרגלים רוסים.

נפטר ישראל גלילי (75). מראשי תנועת העבודה.

אוכלוסיה: 4,330,000 (780,000 ערבים). עלו 9,500.

כלכלה: החלפת המטבע ב"שקל חדש" (ש"ח).

אדריכלות:

תל-אביב - אלדר שרון: בייח איכילוב, בנין סוראקיס, עד 1989. עם י דיאמנט.

יסקי גיל סיון: הפקולטה לחשמל, אוני' תל-אביב. בית אירופה, שדי שאול המלך.

ספרות:

הסופר אלי ויזל זוכה בפרס נובל לשלום.

תיאטרון:

הבימה -

"ביבוף" מאת יוסי הדר. "ניסים ונפלאות בקופסאות שימורים" מאת ד' פו. "הדוד ואניה" מאת אי' ציכוב. "רפליקה" מאת שיינה. "השקיעה" מאת יצחק באבל. "ציכוב ציכובה" מאת פ' נושה. "החוזה" מאת קרויץ.

1987

בריה"מ - גורבצ'וב פותח במסע למען ה"פרסט-רויקה" (שיקום) ו"גלאסנוסט" (פתיחות). שחרור אסירים פוליטיים.
בריטניה - מרגרט טאצ'ר ראש הממשלה: האשה הראשונה בבריטניה.
פורטוגל - נצחון מכריע לסוציאליסטים בבחירות. דרום אפריקה - הוצאת הכוחות מאנגולה.
לבנון - נרצח ראש הממשלה ראשיד כראמה (66). משלוח צבא סורי לבירות במטרה להשתלט על מלחמת האזרחים בין הדרוזים והשיעים.
סין - חוזה עם פורטוגל להחזרת העיר מקאו בשנת 1999 (בשליטת פורטוגל מאז המאה ה-16).
סעודיה - מהומות במכה. נהרגו 402 עולי רגל, מהם 275 אירנים.
צי'אד - משלוח יחידות צנחנים צרפתית לסילוק כוחות צבא לוביים.
צרפת - קלאוס ברבי, "הרוצח מליאון", נשפט למאסר עולם על מעשיו במלחמ"ע.
שבדיה - לראשונה, מאז מלחמ"ע2, ממשלת קואליציה לא סוציאליסטית.

אוכלוסיית העולם: 5000 מיליון נפש.

בריה"מ -

אמנות:

תמונתו של **ואן גוך** "אירוסים" נמכרה ב-30 מיליון ליש"ט.

ספרות:

סול בלו: "רבים מתים מלב שבור" (סיפורת).
ארתר מילר: "פיתולי הזמן" (אוטוביוגרפיה).
גינתר גראס: "עכברוש" (סיפורת).

סרטים:

ארה"ב -

"הקיסר האחרון" (ברנרדו ברטולוצ'י).
"הזעקה לחירות" (ריצ'רד אתנבורו).
נפטר ג'ון **יוסטון** (81). במאי קולנוע: "פאלקון מלטה", "אוצר סיירה מאדרה", "ג'ונגל האספלט", "מלכת אפריקה" ועוד.

ישראל (1987)

ג'ון דמיניוק, החשוד ברצח יהודים במחנה הריכוז טרבלינקה, מוסגר ע"י ארה"ב ומובא למשפט בירושלים.

אוכלוסיה: 4,406,500 (788,000 ערבים).

עלו 12,965.

אמנות: תפן (בגליל) -

גן פסלים ומוזיאון לאמנות.

תכנון ערים: תל-אביב -

ת' בינוי לעבר הירקון מערב. אדריכל: **רכטר**.

אדריכלות:

באר-שבע - **יסקי גיל סיון**: קניון הנגב.

ירושלים - אלדר **שרון**: מלון "פנינת ירושלים".

לוד - **רכטר**: מרכז מחשבים של "בנק לאומי".

תל אביב - **נדלר נדלר ביקסון גיל**: הספרייה למדעי החברה ומנהל אוני' ת"א.

ספרות:

פרס ישראל: חיים גורי ומשה שמיר.

נפטר -

אבא **קובנר** (69). משורר אידי. מראשי מרד גטו וילנה.

אוריאל **אופק** (61). סופר ילדים. מספריו: "מסע אל אבא חייל" ועוד.

תיאטרון:

הבימה - "בבתא" מאת מרים קייני. "איינשטיין" מאת גבריאל עמנואל. "בדרך לברודוויי" מאת נ' סיימון. "מירליה אפרת" מאת י' גורדין. "הקונטרבס" מאת פ' זיסקינד.

מוסיקה:

פרס ישראל (זמר עברי) - שושנה דמארי ומשה (סשה) ארגוב.

1988

ארה"ב - הנשיא רייגן מבקר במוסקבה ובלונדון. ג'ורג' בוש נבחר לנשיא ארה"ב.

אירן ועיראק מסכימות על הפסקת אש.

אנגולה - דרום אפריקה וקובה מחליטות על הפסקת אש.

בריה"מ - מיכאיל גורבצ'וב מתמנה לנשיא.

הפגנות לאומיות בארצות הבלטיות.

תחילת יציאת צבא בריה"מ מאפגניסטן.

תחילת המלחמה בין אזרביז'אן וארמניה.

אתיופיה - הפסקת אש בסומליה, לאחר 11 שנות מלחמה.

פולין - שביתות אהדה לתנועת "סולידאריות". הממשלה פותחת בשיחות עם לך ואלנסה (לראשונה מאז 1981).

הונגריה - יאנוש קאדר, ראש הממשלה מאז מרד 1956, מתפטר ובמקומו מתמנה קארולי גרוס. יוגוסלביה - חידוש הפגנות האלבנים (מוסלמים) בחבל קוסובו בדרישה לעצמאות.

כלכלה: הצורות הקשה ביותר בארה"ב מאז שנות ה-1930.

חידושים: רשת "מקדונאלד" פותחת 20 חנויות לממכר המבורגר במוסקבה.

ספורט: דרום קוריהא - האולימפיאדה ה-24 נפתחה בסיאול.

בריאות: תחילת צימצום השימוש בגזים הפוגעים בשכבת האוזון (בעיקר תרסיסים קוסמטיים). תחילת השימוש בסם "קראק" בארה"ב (תוצר העשוי מקוקאין). תחילת איסור העישון בטיסות של פחות משעתיים.

אמנות: תמונה של **פיקאסו** נמכרת ב-38 מליון \$, של **ג'אספר ג'ונס** ב-17.05 מליון \$, אוסף האמנות של **וורהול** ב-25 מליון \$.

ספרות: סלמאן רושדי: "פסוקי השטן" (סיפורת). הוחרם ע"י קנאי האיסלם, כולל אישור הוצאה להורג ע"י אירן. גבריאל גרסיה מארקס: "אהבה בשנות כולירע" (סיפורת). נפטר אלן **פאטון** (85). מדרום אפריקה. מחבר "זעקי ארץ אהובה".

סרטים: "מי הפליל את רוג'ר ראביט" (בוב הופקינס). שילוב אנימציה ושחקנים. "איש הגשם" עם דסטיין הופמן.

ישראל (1988)
הליכוד מנצח בבחירות. תחילת ה"אינתיפאדה". יאסר ערפאת, ראש אש"פ, מכיר בקיומה של ישראל. סגנו של ערפאת, אבו ג'יהאד, נרצח בביתו בפרברי תוניס. אייבי נתן נפגש עם יאסר ערפאת בטוניס. הנשיא חיים הרצוג נבחר לכהונה נוספת. **אוכלוסיה:** 4,476,000 (800,000 ערבים). עלו 13,034.

תכנון ערים: אשדוד - ת' בינוי רובע ט"ו, אדריכל: **רכטר**.

אדריכלות:

חיפה - **רכטר**: בנין תעשייה וניהול, הטכניון. נתבי'ג - **בן-חורין**: אולם נוסעים נכסים. תל-אביב - **רכטר**: משכן אמנויות הבמה. **הרשמן**: בנין הסינמטק.

ספרות:

"פרס היצירה" ע"ש לוי אשכול - פנחס שדה, אהרון אמיר, אייל מגד, ישראל הר, חיים נגיד, ארז ביטון, עודד סברדליק, אורי אורלב, דודו ברק ושמחה רז. הופעות של המשורר הרוסי יבגני יבטושנקו. **מוסיקה** (פופ): פסטיבל הג'אז באילת. **מחול:** להקת פינה באוש, מופרטל, גרמניה.

1989 אפגניסטן - פינוי כל צבא בריה"מ: הממשל הקומוניסטי ממשיך להחזיק בבירה קאבול, כנגד קנאי האיסלם. בולגריה - טודור ז'יבקוב, המנהיג מאז 1954, מודח ובמקומו מתמנה פטר מלאדנוב. בריה"מ - לראשונה בחירות עם מועמדים שלא מונו ע"י המפלגה הקומוניסטית. גרמניה המזרחית - מאות אלפים בורחים למערב. הנשיא אריק הונקר וממשלתו מתפטרים. ביטול האיסור על היציאה למערב. הריסת חומת ברלין והגדרות בין מערב ומזרח גרמניה. השלטון עובר לממשלת מעבר ליבראלית. הונגריה - חוקה חדשה דמוקרטית רב-מפלגתית. אתיופיה - תחילת מלחמת אזרחים. לבנון - מאות הרוגים בחילופי אש בין המליציות הנוצריות והמוסלמים. סין - משטר צבאי בלאהסה בירת טיבט, לאחר הפגנות למען עצמאות. אלפי סטודנטים מפגינים למען יתר ליברליות בכך טיאנאמן. בבירה פקינג, לאחר שבעה שבועות הממשלה מפזרת את הסטודנטים ע"י טנקים. מספר ההרוגים לא ידוע. פולין - ניצחון מכריע בבחירות לתנועת "סולידריות".

צ'כוסלובקיה - הסופר וואסלאב האבל נעצר ע"י המשטרה (פברואר). הפגנות נגד השלטון הקומוניסטי. הנשיא הוסאק מתפטר (10 דצמבר). הקמת ממשלה ללא קומוניסטים. האבל מתמנה לנשיא (26 דצמבר). אלכסנדר דובצ'ק, מנהיג המדינה בארועי "אביב פראג" (1968), נבחר ליו"ר הפרלמנט.

צרפת - חגיגות 200 שנה למהפכה (1789-1989). רומניה - תחילת המאבק בין מפגינים והמשטרה. הנשיא צ'אושסקו מודח ומובא למשפט צבאי ביחד עם אשתו. השניים מוצאים להורג. יפן - נפטר הקיסר **הירוהיטו** (88). הוכתר בשנת 1926.

ג'ורג' סימנון (86). צרפתי. זכור כיוצר דמות הבלש מגרה (Simenon).
ארוינג סטון (86). אמריקאי. זכור בזכות הביורגרפיות של גוגן, מיכלאנג'לו ועוד (Stone).

מוסיקה (פופ):

נפטר ארוינג ברלין (101). מלחין אמריקאי. לזכותו מאות שירים.
רוי אלרידג' (78). מחלוצי הג'ז האמריקאי.

סרטים: בריטניה -

נפטר לורנס אוליביה (82). שחקן ובמאי תיאטרון וקולנוע. בשנות ה-1930 כיכב בסרטים כגון: "אנקת גבהים" ו"רבקה" (1939), "גאוה ודעה קדומה" (1940). מנהל ושחקן תיאטרון "אולד ויק" בלונדון, מקום בו זכה להצלחה גדולה בתפקידים שייקספיריים (1944-50). ביים וכיכב בסרטים כגון "הנרי V" (1944), "המלט" (1948). כמו כן ניהל ושיחק ב"תיאטרון הלאומי" בלונדון (1962-72). בשנות ה-1950 וה-60 הופיע בעשרות סרטים, ביניהם "אופרה בגרוש" (1953), "ריצ'רד III" (1956), "אותלו" (1965).
על פועלו הוענק לו התואר סר (1947) והתואר בארון (1981).

טלוויזיה: בריטניה -

תחילת שדורי רשת הטלוויזיה SKY באמצעות לויין.

כלכלה: ארה"ב -

הנשיא בוש נאלץ להקציב 300 מיליארד\$ למוסדות "הלואה וחסכון" שהגיעו לפשיטת רגל.

מדע: נפטרו -

קונרד לורנץ מאוסטריה. מאבות האתולוגיה (חקר ההתנהגות של בעלי חיים).
אנדרי סחארוב (68) אבי פצצת המימן הרוסית ולוחם זכויות האזרח.

מחשבים: תופעת "הוירוס" הופכת למגפה בין

לאומית.

אדריכלות:

פאריז - פי: "פרמידת הזכוכית": אולם כניסה חדש למוזיאון הלובר.

ספרות:

אומברטו אקו: "מטוטלת פוקו" (סיפורת).

נפטרו -

סמואל בקט (83). אירי. חתן פרס נובל (1969). מחשובי תיאטרון האבסורד. מעבודותיו הועלתה בארץ "מחכים לגודו" (Beckett).
דפנה זה מורייה (82). בריטית.
מספריה תורגמו "רבקה" (Maurier).
מארי מקארתי (77). אמריקאית. זכורה בעיקר בזכות ספרה "הקבוצה" (1963) המתאר את חייהן של שמונה בוגרות המכללה היוקרתי "וואסאר" (Mc'arthy).

* * * *